

TINA LENGAR VEROVNIK

IZBIRA LOČILA ZA OPREDELITEV OBDOBJA MED DVEMA ČASOVNIMA TOČKAMA

COBISS: 1.04

[HTTPS://DOI.ORG/10.3986/JZ.30.2.11](https://doi.org/10.3986/JZ.30.2.11)

VPRAŠANJE

Lepo vas prosimo za vaše mnenje o tem, katero ločilo – pomišljaj, poševnico ali vejico – bi bilo najboljšje uporabiti v spodnjem primeru. Gre za to, kako na časovni premici ali pa v tabeli zapisati okvirne letnice, ko se je nekaj zgodilo. V glavnem besedilu bi lahko na primer zapisali, da je *Korint obiskal okoli leta 50 do 52 n. št.* oziroma da je bila *njegova knjiga objavljena okoli leta 60 ali 61 n. št.* Problem nastane pri zapisu tega dogodka na časovni premici oziroma v tabeli, kjer je prostor omejen in ni možen daljši zapis, zato se sprašujemo, katera rešitev bi bila najboljša.

- *Ok. 50–52 n. št. ali Ok. 50/52 n. št.*
- *Ok. 60–61 n. št. ali Ok. 60/61 n. št. ali Ok. 60, 61 n. št.*

Nam se nekako zdi najbolj smiseln zapis s pomišljajem. Kljub temu se poraja vprašanje, ali je pomišljaj upravičen, saj se omenjeno ni odvijalo v obdobju od enega do drugega leta, ampak se je zgodilo enkrat v navedenem obdobju. Zanimiv se nam je zdel tudi zapis s poševnico. Ker pa poševnica lahko sporoča ‘del enega in drugega leta’, se pri tej rešitvi pojavlja vprašanje, ali bi se res razumelo kot ‘oziroma’.

ODGOVOR

Gradivo združenega besedilnega korpusa *metaFida* kaže, da se kombinacija okrajšave *ok.* (za okoli), letnic in ločil (pomišljaja oz. poševnice) pojavlja v dveh primerih.

- (1) V prvem primeru je z *ok.* označeno približno leto začetka ali konca nečesa (ali obojega). Največkrat gre za leto rojstva osebe, redkeje za leto smrti ali za oboje:

Luka Knafelj (ok. 1621–1671), največji dobrotnik slovenskih študentov vseh časov, naj bi bil rojen v Ribnici na Dolenjskem.

Tina Lengar Verovnik ■ ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, Ljubljana ■ tina.lengar-verovnik@zrc-sazu.si ■ <https://orcid.org/0000-0002-8454-6160>

Kay, John (1704–ok.1764), britanski izumitelj tekstilnih statev

Ime je ta »odklon« dobil od teologa Pelagija, učenega meniha (ok. 355–ok. 425), ki je bil verjetno rojen nekje v Veliki Britaniji.

Šems Ed Din Muhamed (ok. 1325/6–ok. 1390) je znan po imenu Hafis, kar pomeni »tisti, ki zna Koran na pamet«.

Za zaznamovanje trajanja je v vseh primerih pričakovano uporabljen predložni pomišljaj, ki nadomešča predloga *od* in *do*. Zanimiva pa je raba poševnice v zadnjem primeru, ki ob okrajšavi *ok.* dodatno zaznamuje dvom o natančni letnici, ko gre za niz začetek – konec. V gradivu je poševnica tudi sicer pogosto rabljena v takih primerih, torej ko je predložni pomišljaj že »zaseden«, npr.:

Isaac Posch (ok. 1591–1622/3) je najpomembnejši zgodnjebaročni skladatelj, ki je v zgodnjem 17. stol. deloval tudi na območju današnje Slovenije.

Motiv drug na drugega položenih trilstov v vrhnjem delu okna srečamo v Parizu (Saint-Chapelle, Gornja kapela, 1241–1245/48).

Najpomembnejši makedonski vladar v 5. stol. pr. n. š. je bil Aleksander I. (ok. 495–450/40) s pridevkom Philhellénos, ki si je zelo prizadeval za širjenje grške kulture.

starejša železna ali halštatska doba (ok. 800/750–400 pr. n. š.)

- (2) Poševnica kot ločilo med dvema enotama (besedama, besednima zvezama, številka ipd.) sicer navadno zaznamuje pomen *ali*, redkeje *in*. Zato se pri letnicah običajno pojavlja pri dveh zaporednih letih, zlasti ko govorimo o časovnih obdobjih, ki obsegajo del enega in del drugega leta, npr. *smučarska sezona 1996/97, študijsko leto 2023/24* ipd.

Pri zaznamovanju obdobja v primerih, kakšne opisujete vi, je poševnica – če gre za edino ločilo – sicer redka, vendar se pojavlja in še zdaleč ne zaznamuje zgolj obdobja zaporednih let. Že iz zgoraj navedenih primerov je razvidno, da je lahko rabljena za zamejitev daljšega časovnega okna, znotraj katerega se je nekaj (najverjetneje) zgodilo. Ti časovni razponi so različno dolgi, iz zgledeov pa je mogoče razbrati, da avtorji domneve najpogosteje postavljajo za časovno okno enega, treh, petih ali desetih let, npr.:

Alegorija Zgodovine, ok. 1772/73, freska v Vatikanski knjižnici

Slika 5: Univerzitetno mesto Göttingen, pogled z jugovzhoda (ok. 1734/1735).

Velika sredstva za razvoj je terjal ok. 1490/93 odprti idrijski živosrebrni rudnik, ki mu gre posebno mesto v razvoju evropskega zgodnjega kapitalizma.

Nadangel Mihael se bojuje z zmajem, Apokalipsa iz Metropolitanskega muzeja v New Yorku, nastalo ok. 1300/1325 nekje v zahodni Franciji

Ok. 500/475 pr. n. š. je senat postal središče države, izvršilno oblast je opravljal magistrat.

Freska iz španskega samostana San Pedro de Arlanza, ok. 1220/30.

Tako se je v župnijski cerkvi sv. Jakoba v Stendalu ohranilo poslikano okno s podobo donatorja Konrada Brunchorsta, meščana, napravljenega v plemiško obleko (ok. 1370/80).

Pogostejše ločilo je v takih primerih predložni pomišljaj, ki zaznamuje prvo in zadnjo mogočo časovno točko nastanka oz. dogoditve nečesa, ne glede na to, ali gre za obdobje enega, dveh, treh, štirih ... let, npr.:

V Dami s hermelinom (ok. 1489–1490, levo), portretu Cecilie Gallerani, je Leonardo ujel svetlo iskrenje na obrazu te inteligentne ženske in upodobil še bogate barve njenega oblačila.

Bratje Limburški: September; za Sijajni horarij vojvode Berryjskega, ok. 1412–1416.

Sandro Botticelli: ilustracija iz Božanske komedije, ok. 1490–1496, perorisba.

Kipu mrtvega Kristusa (ok. 1500–1520) manjkajo trnova krona, roke in spodnji del nog.

Obe ločili sta v gradivu – za razliko od vejice, ki jo prav tako omenjate – torej izpričani, pogostejša in zaradi ustaljenega pomena zamejevanja obdobja povednejša pa je bržkone raba predožnega pomišljaja. Poševnico je zlasti smiselno uporabljati v primerih, ko zaznamujete trajanje in je zagotovo znana le ena letnica, medtem ko je druga zgolj okvirna.

VIRI

Dobrovoljc idr. 2020 = Helena Dobrovoljc idr., O poševnici med številka in vezaju med dvema imenoma, *Jezikovna svetovalnica Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU*, 2020, <https://svetovalnica.zrc-sazu.si/topic/4445/o-po%C5%A1evnici-med-%C5%A1tevilka-in-vezaju-med-dvema-imenoma>.

metaFida = *Korpus metaFida*, <https://www.clarin.si/ske/#dashboard?corpname=mfida10>.

SP 2001 P = Pravila, v: *Slovenski pravopis*, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2001, 2–270, https://www.fran.si/134/slovenski-pravopis/datoteke/Pravopis_Pravila.pdf, spletna objava 2014.